

OPPERBEVELHEBBERS UIT DEN WERELDOORLOG.

GENERAAL VON EMMICH.

Even wreef ik me met de hand langs 't voorhoofd.... „Generaal Von Emmich," — ik had den náám meer gehoord; 't was er een uit dézen oorlog, dát was wel zeker, maar.... máár....

Hoeveel honderden namen heeft die oorlog al niet naar voren en onder onze aandacht gebracht, waarvan we voorheen nooit of zelden hadden gehoord.

Namen van veldheeren, van legerkorpsen, van vestingen, van forten, van oorlogsschepen, van wat niet al!

Von Emmich!... Hij moest beslist een man van betekenis zijn geweest, dat keizer Wilhelm zijn nagedachtenis een warm gesteld telegram wijdde, en de telegraaf, dagelijks bedolven onder de veelheid van nieuws, het de moeite waardig achtte, zijn overlijden zeer speciaal mede te deelen.

Plotseling, door 'n eigenaardige associatie van zielebeelden wás ik er:

Von Emmich.... Luik.... generaal Léman....

Zoo wás het: in 't begin van den oorlog, in die nooit te vergeten Augustusmaand van het jaar 1914, wist ieder wie Von Emmich wás.

Hij bracht de eerste geweldige slagen toe in dezen krijg.

Hij behaalde de eerste indruk makende overwinning, toen hij den Duitschen adelaar plantte, eerst in de stad, later op de forten rondom Luik, of beter gezegd op de puinhoopen, die van deze forten waren overgebleven.

Den 4^{en} Augustus reeds trok hij met zijn troepen de grenzen over.

Achter hem was nog maar pas de geweldige Duitsche mobilisatie-machine in werking gekomen, die ruim veertien dagen zou noodig hebben, eer zij de miljoenen naar de frontieren had gevoerd.... al reden er ook 1300 lange treinen, óvervol met soldaten, dag aan dag alleen reeds naar 't Westerfront!

Von Emmich commandeerde de staande troepen, die in de Rijnprovincie dag en nacht de wacht betrokken, maanden, jaren lang reeds, en die te allen tijde gereed waren om met de 24 uren in België of waar 't ook noodig mocht zijn, den eersten stoot toe te brengen en den weg te effenen voor 't groote leger, dat achter hen werd gemobiliseerd en den eigenlijken oorlog voeren zou.

„Den weg banen," — dát was Von Emmichs taak.

't Gaf direct reeds tot droeve oorlogstooneelen aanleiding.

Te Visé en op andere plaatsen was 't volk uit zichzelf reeds snel om in gramschap te ontsteken, nú waren ze geprikkeld door den onverhoedschen inval, door de eigen-dunkelijke oorlogshandelingen der Duitschers, die hun vee confisqueerden, hun velden vertraptten, in hun huizen kwartier namen, kortom alles deden, wat men geoorloofd acht in een veroverd land.

Eer er tien dagen verlopen waren sinds 't uitbarsten van den strijd, had generaal Von Emmich reeds de strengste maatregelen moeten nemen tegen de gevaren, waaraan zijn leger bloot stond van de zijde der franc-tireurs.

'n Krijgsraad was zóó gevormd, 't onderzoek duurde kort, en de ongelukkigen, die 't voor hun vaderland opnamen, doch op ongeoorloofde wijze, werden tegen een muur, 'n boom of heg geplaatst, 't vuur-peleton er vóór, 't versch

gedolven graf achter hen... één salvo en 't was gedaan...

Von Emmich zelf kón niet anders!

Hij had eenvoudig de bevelen uit te voeren, die hem gegeven waren, en hij mócht zijn troepen niet blootstellen aan 't gevaar, van dag en nacht door sluipmoordenaars te worden bestookt.

Toch wist hij waren *moed* te waardeeren.

Dat bleek wel, den 15^{en} Augustus 1914, toen hem telefonisch werd bericht, dat de laatste stelling, waar de verdedigers van Luik nog standhielden, te pletter geschoten was en dat de bevelhebber, generaal Léman, in bewusteloozen toestand was gevangen genomen.

Zoodra de Belgische bevelhebber wat bijgekomen en verbonden was, werd hij vóór Von Emmich in diens hoofdkwartier gebracht.

De Duitsche generaal ging hem te gemoet, drukte hem de hand en zei op hoffelijken toon: „Gij hebt u dapper verdedigd, generaal!"

't Was méér dan een beleefdheids-formule; 't was de waardeering, die de eene krijgsman voor den anderen voelde, wiens daden geheel in overeenstemming waren geweest met den eed, dien hij eenmaal gezworen had. En dat hij werkelijk meende, wat hij zei, bleek even later, toen de Belg, als den overwonnenen past, zijn degen losgespte, om dien den overwinnaar aan te bieden.

Von Emmich wenkte afwerend met de hand.

„Blijf den degen dragen, generaal! 't Was mij een eer, den mijne met dien van een dapperen tegenstander te mogen kruisen!" —

Luik was tóén, in de eerste oorlogsmaand, „de" oorlog voor ons.

Thans is het slechts 'n korte episode geworden, waarvan de herinnering reeds is vervaagd en vernieuwd moet worden, wil ze duidelijk zijn en scherp.

Tal van andere steden en vestingen volgden, aan 't Ooster en Westerfront!

Zoo veel gróótere generaals deden van zich spreken: Hindenburg, Mackensen, Joffre, en anderen!

De naam van Von Emmich werd nog slechts 'n enkelen keer in de veelheid van oorlogsnieuws genoemd.

Maar uit het telegram, dat de Keizer aan zijn weduwe zond, éven voor Kerstmis, blijkt wel, dat hij telkens weer de Duitsche troepen meê aanvoerde, dáár waar de strijd het hevigst was: bij St. Quentin, toen de Engelsch-Fransche troepen de eerste ernstige poging deden om den Duitschen opmarsch te stuiten; in Galicië en Polen, toen er dezen zomer de reuzen-worsteling tegen Rusland gestreden werd....

Doch toen was zijn kracht ook gebroken.

De zoo frisch lijkende man, nauwelijks nog aan 't grijzen, zou 't einde van den Oorlog, waarvan hij 't begin had gemaakt, niet meer beleven.

Te Hannover, ook Hindenburgs woonplaats, is hij in zijn huis en op zijn bed gestorven. „Ons is een officier ontrukkt — seinde de Keizer — dien ik wegens zijn voorbeeldige trouw en toewijding als soldaat en als mensch hoogschatte."

Zóó luidde 't oordeel van zijn aardschen vorst.

Moge het álbeslissend oordeel van den Opperrechter van hemel en aarde over hem óók gunstig zijn! Dán is hij overgegaan in de oorden van den eeuwigen vrede! Dáár waar — heerlijke vertroosting! — nóóit oorlog meer zal zijn

P. Br.

